

www.detalwmiescie.pl

@detalwmiescie

Jeżeli zainteresował Cię temat detalu – zajrzyj na:

DETAIL: 25 sztuk

CZAS: ok. 1,5h

DYSTANS: ok. 6km

META: Wola Jedlińska

START: Ładzice

Spacer po gminie Ładzice

Zapraszam Was w detalową podróż po trzech ośrodkach w gminie Ładzice. Co to znaczy: detalową? Będziemy oglądać budynki i przestrzeń pomiędzy nimi powoli, szukając charakterystycznych szczegółów – detali architektonicznych. To fragmenty wykończenia budynku – klamki, sposób ułożenia cegieł, dekoracje balustrad czy płotów.

Ich różnorodność Was zaskoczy. To jedna z magicznych umiejętności detalu – otwiera oczy, pozwalając zobaczyć otaczający świat w zupełnie nowy sposób. Miłej drogi!

Maria Nowakowska, Detal w mieście

mapa spaceru

DYSTANS: 6km

CZAS: ok. 1,5h

Powody stosowania detali są różne. Niektóre pełnią funkcję użytkową, pomagając zabezpieczyć lub wzmocnić budynek. Inne stosowane są dla dekoracji lub po to, by podkreślić najistotniejsze części budowli – wejście, okna, narożniki czy zwieńczenie.

Detale mogą też odsyłać do dawnych lub współczesnych wierzeń religijnych czy przesądów, opowiadać historię właściciela budynku, a nawet reklamować oferowane przez niego usługi. Na potrzeby folderu przyjmujemy szeroką definicję detali, włączając do ich grona wszystkie znaczące szczegóły.

Przygotowana przeze mnie trasa prowadzi od centrum Ładzic – okolic Urzędu Gminy, OSP i kaplicy pw. św. Izidora, przez Radziechowice Drugie, Radziechowice Pierwsze, aż do Woli Jedlińskiej. Do przejścia lub przejechania jest nieco ponad 6 kilometrów. Na końcu trasy jest sklep spożywczy, co jest ważną informacją dla tych, którzy nie chcą obciążać się prowiantem.

W folderze celowo nie podałam precyzyjnych lokalizacji poszczególnych detali widocznych na zdjęciach (z jednym wyjątkiem). Występują one w kolejności narzuconej przez trasę. Uważam jednak, że zamiast wędrować od adresu do adresu dużo ciekawiej będzie samemu wyszukiwać szczegółów. Można zaangażować w to dzieci lub znajomych, tworząc detalową rozgrywkę, w której punkty trafiają do tego, kto pierwszy wypatrzył dany typ zdobień. Dzięki temu mamy szansę odkryć nie tylko te detale, które wybrałam jako reprezentatywne czy ciekawe, ale też te, które nie zmieściły się w niewielkiej formie folderu.

Mam nadzieję, że dzięki opracowaniu zobaczycie gminę Ładzice nowymi oczami. To jedna z magicznych umiejętności detalu – otwiera oczy na to, czego dotychczas nie widzieliśmy.

Kogut przy remizie

Kogut zwracał uwagę ludzi zarówno swoimi zwyczajami, jak i wyglądem. Kolorowe pióra i donośny, budzący ludzi głos uczyniły z niego symbol walki, czujności, ale i zmartwychwstania. W Ładzicach, wycięty z blachy, patronuje straży pożarnej, zdobiąc syrenę alarmową. Z ul. Wyzwolenia skręcamy w ul. Królewską.

01

Drewniana kapliczka przy skrócie drogi (na wysokości Wtórmexu)

Piękna, choć zaniedbana kapliczka jest świetnym przykładem tego, jak architektura wpływa na sztukę sakralną. Figurka Madonny stoi pod dwuspadowym daszkiem ozdobionym ażurowym ornamentem. Zadaszenie wspiera się na rzeźbionych kolumnach z przewiązką. W dekoracyjny sposób wycięto tu nawet końce krokwi – to rozwiązanie spotkacie też w kilku ładzickich domach.

02

Gwiazda na płocie

Niedobory materiałów zazwyczaj sprzyjają kreatywności. W PRL-u powszechnie stosowano do tworzenia ogrodzeń odpady z ciętych fabrycznie arkuszy blachy. Drugim popularnym materiałem był prątkowany pręt do zbrojeń, który dawał się kształtować w ozdobne formy. Przykładem może być ośmioramienna gwiazda – ale dowodów na kreatywność znajdziecie w Ładzicach więcej! Charakterystyczny motyw w kształcie serca splecionego z esownic wkomponowano w okładkę folderu.

03

Serce na deskowaniu

Ornament nie jest konieczny do funkcjonowania budynku, ale dodaje mu wartości emocjonalnej. Drobnym, ale wzruszającym przykładem jest serce, wycięte w ścianie poddasza drewnianego budynku gospodarczego przy drodze. Choć sprawia wrażenie prostego, deski są wykończone i połączone w staranny, ozdobny sposób.

04

Kuta gałązka dębu

Dąb w wielu kulturach był drzewem świętym. Symbolizował majestat, siłę, trwałość. Miał być drzewem, przez które przemawiali bogowie – w samotne potężne dęby często trafiały pioruny, będące atrybutem najpotężniejszych bóstw. Do dzisiaj ten motyw cieszy się popularnością, pokazując związki człowieka z przyrodą. W okolicy znajdziecie także kutą winorośl.

05

Gmina Ładzice w detalu

część I

06

Detal ceglany pokazujący granice kondygnacji

Nie dajcie się zwieść prostocie ceglanych domów! Również w ich obrębie funkcjonują specyficzne zdobienia wykonane z cegieł. W tym wypadku ułożono ozdobny szlak oddzielający od siebie dwie kondygnacje – podwójny rząd cegieł, wmurowanych krawędzią na zewnątrz.

Zwieńczenie kapliczki

Kapliczki to przestrzeń wręcz stworzona dla detalu. W tym wypadku warto przyrzeć się wytłaczanym kwiatom zdobiącym ramiona krzyża. Największe z nich przypominają kształtem słoneczniki. Słońce od początku cywilizacji było związane z tym, co boskie, więc taki wybór gatunku dobrze pasuje do tego miejsca.

07

Malowany koń

Malarstwo było prawdopodobnie najstarszą formą zdobień siedzib ludzkich, liczącą sobie obecnie ok. 45 000 lat tradycji. Konia udomowiono ok. 5 500 lat temu (w Europie nieco później), jednak jego sylweta fascynowała już prehistorycznych artystów. Większość zwierząt w kulturze ma podwójne oblicze – koń symbolizował zarówno chaos i zniszczenie, jak i poezję, siłę sprzyjającą człowiekowi i dobroć.

08

Detal snycerski

Przez długi czas pnie łupano na deski. Były one bardziej odporne na czynniki atmosferyczne, jednak grubsze i mniej regularne, niż tworzone w tartaku przy użyciu piły. Trudno było wycinać w nich zdobienia. Wszystko zmieniło się w chwili, gdy upowszechniła się tania, stypizowana, przemysłowo cięta deska. Dawało się w niej łatwo wycinać wzory laubzegą, czyli wyrzynarką. Efektem jej działania są krzywoliniowe elementy zdobiące górną partię ściany parteru kolorowego domu przy drodze.

17

18

Płoty z mieszanych elementów

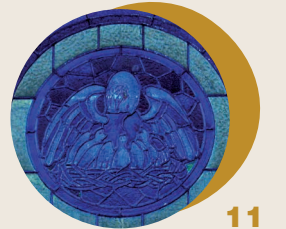
Obecnie rzadko spotyka się drewniane ogrodzenia, niegdyś powszechnie widywane na wsiach. Pod tym adresem zastosowano ciekawe rozwiązanie, mieszając materiały, z których powstał płot. Mamy tu zarówno elementy metalowe, wycinane i gięte, jak i profilowane deski, które dobrze sprawdziłyby się jako balustrada schodów.

09

Zabytkowe drewniane drzwi

Jeden z najpiękniejszych przykładów łódzkiej stolarki i snycerki, czyli obiektów wykonywanych z drewna i nim dekorowanych. Te drzwi wykonano w konstrukcji ramowo-płycinowej, a połączenia elementów przykryto profilowanymi kawałkami drewna. W środku płycin ułożono dekoracyjne kompozycje z diamentem pośrodku. Na górze znalazło się nadświetle, czyli przeszklenie, przez które do środka wpada światło, oświetlając korytarz.

11

19

Ozdobne przemurowania

Jesteśmy przyzwyczajeni do tynkowanych domów, ale czasem brak zewnętrznej powłoki może sprzyjać estetyce budynku. Tak jak w wypadku domu, w którym połączono betonowe pustaki z klasyczną cegłą, tworząc z czerwonych elementów ornamenty – w ten sposób podkreślono okna i granicę kondygnacji.

Geometryczne podziały i wyciski w tynku

Wraz z upowszechnieniem się typowych projektów domów w PRL-u pojawiła się potrzeba ich wyróżnienia. Przy niedoborach materiałów było to trudne. W tym wypadku zdecydowano się na wyciski w tynku. Narożniki domu ozdobiono amorficznym wzorem zbliżonym do grotów strzał czy stłuczki, na ścianach zaś naniesiono geometryczne podziały.

10

Pustak ze wzorem

Przez długi czas budowano z cegły ceramicznej (z gliny), jednak w XX wieku upowszechniły się inne materiały, z betonem na czele. Zamiast suszyć i wypalać, można było odlewać materiały budowlane. Formy urozmaicano nieraz przez wycinanie w nich wzorów, które później widoczne były w gotowym wyrobie.

Witraż z pelikanem i ozdobny kosz rynny

Skoro witraż – zapewne szukamy budynku sakralnego. Kościół pw. św. Rozalii z Palermo wyróżnia się na kilka sposobów. Po pierwsze – latami budowy – powstawał podczas II Wojny Światowej, w latach 1939-1942. Ceglany kościół stanął na miejscu dawnego, drewnianego. Jego bryłę urozmaica wieża – u podstawy jest czworoboczna, w górnej części przechodzi w ośmiobok. Na froncie umieszczono kolisty witraż z muzykującymi aniołami, warto jednak zobaczyć przeszklenia pozostałych okien. Znajdziemy tu m.in. pelikana. Szczegóły nie mogły zostać wykonane w szkło – namalowano je więc specjalną farbą, co dobrze widać na szyi i głowie ptaka. Gdy popatrzymy uważniej, zobaczymy, że kosze rynien są tu udekorowane metalowymi kwiatami. Na tyłach świątyni zachowały się dekorowane, drewniane drzwi, ozdobione krzyżem i diamentami.

Płoty z wykrawek

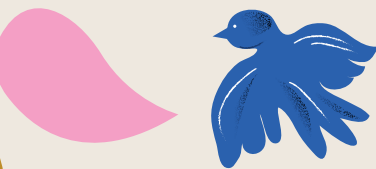
Zapowiadane płoty z odpadów produkcyjnych pojawiały się wcześniej już wielokrotnie, ale ten zielony złożony jest chyba z największej liczby wzorów – widać koła, sześcioboki i „błyskawice”. Co ciekawe, połączono tu produkty i odpady – metalowe kółka sąsiadują z wykrawkami pozostałymi z ich produkcji. Skręcamy w ul. Szkolną.

12

13

Parapety dla gołębi

Projektujemy nie tylko dla ludzi, ale także dla zwierząt. Świetnym przykładem będą niewielkie parapety ceglane, wmurowane przy oknach poddasza, gdzie zapewne pomieszkowały gołębie lub inne drobne ptaki. Takich otworów widzieliśmy już sporo, jednak zastosowane rozwiązanie jest unikatowe na trasie.

Napis od szablonu

Dziś zamawiamy potrzebne napisy w drukarni, kiedyś jednak wykonywano je ręcznie. Szyldy i tablice powierzano malarzom, a gdy nie było takiej możliwości – posługiwano się np. szablonami. Wycinano litery w podłożu nie przepuszczającym farby i nanoszono kolor gąbką lub pędzlem. Zachowanym przykładem takiego rozwiązania jest tablica z nazwą miejscowości na lokalnym przystanku.

Dekoracje ze spieczonej cegły

Cegłę ceramiczną wypiekano w piecach. W zależności od miejsca położenia – bliżej lub dalej od ognia – cegły spiekały się na różne kolory. Poczerniały nazywano „zendrówkami”. W tym wypadku użyto ich do ułożenia wzoru nad oknem – nadproże z ustawionych pionowo cegieł zakończono pasem, w którym co druga cegła jest czarna.

15

16

Ozdobne naroża

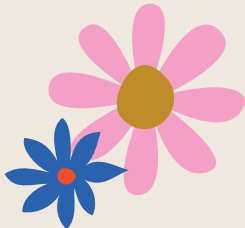
Zdobieniami często podkreślano najważniejsze partie budynku – wejścia, okna, narożniki. W tym wypadku rombami (znak bogactwa, pomyślności, obfitości plonów) ozdobiono właśnie narożniki, zakończone oryginalnie masywnymi, niskimi sterczynami na szczycie. Widać tutaj również wycinany w ząbki detal nad oknami domu.

Feria barw i moc atrakcji

Po oszczędnych zdobieniach architektury drewnianej czas na detalowe szaleństwo wykonane we współczesnych materiałach. Dostatecznie typową bryłę domu rozrzeźbiono wprowadzając wykusze, balkony wnękowe (tzw. loggie), portale, rozfalowane szczyty i dobudówki. Efekt wzmacnia jeszcze punktowe zastosowanie jaskrawych kolorów. Oprócz domu przyjęte wzornictwo kontynuuje wiata grillowa i ogrodzenie – elementy tzw. małej architektury. Trudno znaleźć źródła inspiracji dla tego projektu (może oprócz pałacu Alladyna), jednak jedno wiadomo na pewno – nie ma drugiego takiego budynku nigdzie na świecie.

24

Drewniane zabudowania – stodoła

Nie należy ignorować budynków gospodarczych. Często obora czy stodoła są bardzo udanymi realizacjami, mimo skromności środków. Przykładem jest stara, drewniana stodoła o wysuniętych do przodu skrajnych partiach. Ma doskonałe proporcje i jest świetnym przykładem zasady, w zgodzie z którą forma budynku powinna wynikać z jego funkcji.

22

Drewniana zabudowa – dom mieszkalny

Innym przykładem formy podążającej za funkcją jest drewniany dom w typie, jaki już mijaliśmy po drodze. Połączenia desek tworzących ściany należało uszczelnić – nabitko więc na nie listwy, tworzące charakterystyczny, pionowy rytm na elewacji. Na bocznej ścianie widać też umieszczoną pod kątem deskę, służącą jako okap, wprowadzoną na wysokości stropu.

23

Kapliczka z mozaikowym sercem

Zakończeniem trasy jest kapliczka z sercem ułożonym z tłuczonych elementów, z dwoma tulipanami lub miechunkami zamykającymi kompozycję od góry. Kształt zdobień zdradza, że powstały one z potrzeby serca, wykonane zapewne ręką amatora. Ale może właśnie dlatego bliższe człowiekowi, niż doskonalsze, tworzone od linijki wyroby?

25